

Особливості управління ресурсами і витратами в будівництві

*Торкатюк В.І., Козинська І.О., Васильєв Д.І., Кулік В.Т., Денисенко А.П.,
Хохотва А.В., Харківська національна академія міського господарства*

Реалізація найважливіших задач розвитку регіону в період переходу до нових умов господарювання вимагає виявлення і використання резервів управління. Сфера виробничого обслуговування, що здійснює істотний вплив на кінцеві результати роботи базових галузей виробництва (промисловість, будівництво, сільське господарство, транспорт), і складових частин самого інфраструктурного комплексу (виробничої, соціально-побутової), не відповідає потребам інтенсифікації економіки регіону.

Недостатньо ефективно здійснюється регулювання процесів перспективного планування і оперативного управління найбільш важливих підрозділів (матеріально-технічне забезпечення), що обумовлює значні втрати на всіх стадіях руху продукції. Більш того, підрозділи виробничої інфраструктури гостро потребують удосконалення форм і методів управління матеріальними ресурсами на всіх етапах виробництва.

Матеріальними ресурсами підприємства прийнято вважати основні і допоміжні матеріали, основні становлять найбільшу частину матеріальних ресурсів підприємства. До них відносяться предмети праці, що спрямовуються на будівництво і сформований основний її вміст. До допоміжних відносяться матеріали, що застосовуються в процесі обслуговування будівельних робіт або доповнюючи до основних матеріалів (змащення, покриття, фарби й т. ін.).

Підприємства тепер обладнані сучасною обчислювальною технікою, за допомогою якої стає можливим моделювання матеріальних потоків з врахуванням впливу різних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, а також розробка систем управління матеріальними ресурсами. Однак кінцевий результат діяльності підприємства у сфері матеріально-технічного забезпечення залежить від трьох відносно самостійних факторів:

- від якості рівня розвитку продуктивних сил, що закріплюються за даною господарською або іншою системою, тобто враховується кількість основних і допоміжних працівників, рівень їх кваліфікації, працездатності, соціальної активності й відповідальності, кількість і якість (техніко-економічні параметри) використаних ними засобів праці;

- від зовнішнього середовища, яка формується більшістю неоднорідних за своєю природою факторів (природно-географічні і кліматичні умови, об'єктивні закономірності, процеси і явища);

- від рівня управління, від стратегії і тактики якого залежить розвиток продуктивних сил.

Задача встановлення системи раціональних господарських зв'язків складається з чотирьох основних підзадач: асортиментного завантаження процесу будівництва; оптимального зв'язку споживачів до постачальників у результаті розв'язання транспортної задачі; розробки нормальних схем

вантажопотоків; раціонального розподілу взаємозамінюючих ресурсів з урахуванням ефективності їх використання у різних груп споживачів. Результатом рішення вказаних задач являється основне і додаткове завантаження будівельних робіт і укладання договорів на постачання й перевезення матеріальних ресурсів.

При асортиментній загрузці будівельних робіт виникає більшість альтернатив розміщення замовлень у відповідності зі специфікованою потребою в результаті наявності відповідної можливості проведення різного виду робіт. Разом з тим, внаслідок спеціалізації підприємства та окремих бригад проведення різних видів робіт, звичайно, буде відрізнятися за продуктивністю, що обумовлює необхідність раціонального розміщення замовлень в обмеженій кількості оснащення. Це означає вибір такого варіанта асортиментного завантаження існуючих потужностей, які або зменшують дефіцит чи надлишок по окремих асортиментних позиціях, або забезпечують покриття специфікованої потреби навіть в результаті створення резерву потужностей.

Внаслідок цього резерви управління матеріальними ресурсами виявляються і використовуються як зниження втрат від дефіциту у споживачів, затрат на будівництво об'єктів, зберігання і реалізація надлишкових матеріалів, так і в результаті зменшення витрат при постачанні, організації інших будівельних робіт.

Допоміжні функції матеріально-технічного забезпечення стосуються маркетингу і юридичних питань. Так, маркетингова функція відповідає за визначення і вибір конкретних постачальників матеріальних ресурсів. Юридична функція пов'язана з правовим забезпеченням і захистом прав власності, підготовкою і веденням ділових переговорів та юридичним оформленням договорів, а також контроль за їх виконанням. В залежності від системи забезпечення і руху матеріальних ресурсів від постачальників до споживачів виділяють транзитну і складську форми матеріально-технічного забезпечення.